

Комисија за очување националних споменика, на основу члана V став 4. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и члана 39. став 1. Пословника о раду Комисије за очување националних споменика, на сједници одржаној 26. октобра 2010. године, донијела је

ОДЛУКУ

I

Историјско подручје – Некропола са стећцима Мраморје у Буђи, општина Пале, проглашава се националним спомеником Босне и Херцеговине (у даљем тексту: национални споменик).

Националник споменик чини некропола са 127 стећака.

Национални споменик се налази на простору означеном као к.ч. 6130/80 и 6130/81, посједовни лист број 1187/1, к.о. Прача Доња 1, општина Пале, Република Српска, Босна и Херцеговина.

На национални споменик се примјењују мјере заштите утврђене Законом о спровођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика установљене у складу са Анексом 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини ("Службени гласник Републике Српске", бр. 9/02, 70/06 и 64/08).

II

Влада Републике Српске дужна је да обезбиједи правне, научне, техничке, административне и финансијске мјере за заштиту, конзервацију, презентацију и рестаурацију националног споменика.

Комисија за очување националних споменика (у даљем тексту: Комисија) утврдиће техничке услове и обезбиједити финансијска средства за израду и постављање информационе табле са основним подацима о споменику и одлуци о проглашењу добра националним спомеником.

III

Ради трајне заштите на простору дефинисаном у тачки I став 3. ове одлуке, утврђују се сљедеће мјере заштите:

- дозвољени су искључиво истраживачки и конзерваторско-рестаураторски радови, укључујући и оне који имају за циљ презентацију споменика, уз одобрење министарства надлежног за просторно уређење у Републици Српској (у даљем тексту: надлежно министарство) и стручно надзирање надлежне службе заштите наслеђа на нивоу Републике Српске (у даљем тексту: надлежна служба заштите);

- нису дозвољени радови на уређењу некрополе, уклањању самоникле вегетације и чишћење стећака од лишaja и маховине, те радови на санирању

оштећења без израђеног пројекта санације, рестаурације и конзервације, уз одобрење надлежног министарства и надзор надлежне службе заштите;

- подручје представља потенцијални археолошки локалитет, па је приликом обављања истражних радова обавезно обезбиједити присуство археолога;

- није дозвољено одлагање отпада.

Влада Републике Српске дужна је посебно да обезбиједи спровођење следећих мјера:

- израду геодетског снимка постојећег стања;

- израду Плана санације, рестаурације и конзервације локалитета;

- израду Плана управљања локалитетом.

Прва фаза израде детаљног Плана управљања подразумијева израду пројекта чишћења некрополе са **хитним мјерама заштите**, које укључују чишћење и уређење некрополе како би се утврдио тачан број стећака, њихове димензије, положај и идентификовање украса на стећцима.

IV

Сви покретни налази, који у току археолошког истраживања буду нађени, биће депоновани у најближем музеју који испуњава кадровске, материјалне и техничке услове или у Земаљском музеју Босне и Херцеговине у Сарајеву, обрађени и презентовани на одговарајући начин.

Сав покретни и непокретни археолошки материјал који буде нађен у току археолошких истраживања неопходно је стручно обрадити.

Археолог – руководилац археолошких истраживања дужан је након извршених археолошких радова да поднесе извјештај Комисији и институцији која је обавила истраживања.

Археолог – руководилац археолошких истраживања мора имати на располагању сав пронађени покретни и непокретни археолошки материјал док траје истраживање и док не заврши извјештај, а најдуже за период од три године.

Паралелно с извођењем археолошких истраживања, неопходна је сукцесивна конзервација непокретних налаза на локалитету и конзервација покретног археолошког материјала и његово депоновање у одговарајуће просторе (депое).

Након достављања извјештаја о проведеном истраживању, Комисија ће утврдити покретне налазе на које ће бити примјењиване мјере заштите које Комисија утврђује.

Изношење покретних налаза из става 1. ове тачке из Босне и Херцеговине није дозвољено.

Изузетно од одредбе ставка 7. ове тачке, уколико руководилац истраживања утврди да је неопходна обрада неког налаза ван земље, доказе о томе ће презентовати Комисији, која може допустити привремено изношење налаза из земље под детаљно утврђеним условима његовог изношења, поступања с њим у току боравка ван земље и његовог повратка у Босну и Херцеговину.

V

Стављају се ван снаге сви спроведбени и развојни просторно-плански акти у дијелу у којем су супротни одредбама ове одлуке.

VI

Свако, а посебно надлежни органи Републике Српске, градске и општинске службе суздржаће се од предузимања било каквих радњи које могу да оштете национални споменик или доведу у питање његову заштиту.

VII

Ова одлука доставиће се Влади Републике Српске, надлежном министарству, надлежној служби заштите и општинском органу управе надлежном за послове урбанизма и катастра, ради спровођења мјера утврђених у тач. II - VI ове одлуке, те надлежном општинском суду ради уписа у земљишне књиге.

VIII

Саставни дио ове одлуке је образложење са пратећом документацијом, које је доступно на увид заинтересованим лицима у просторијама и на веб страници Комисије (www.kons.gov.ba).

IX

Према члану V став 4. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, одлуке Комисије су коначне.

X

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у «Службеном гласнику БиХ».

Ову одлуку Комисија је донијела у сљедећем саставу: Зеупер Ahunbay, Martin Cherry, Амра Хаџимухамедовић, Дубравко Ловреновић и Љилјана Шево.

Предсједавајућа Комисије

Амра Хаџимухамедовић

Број: 05.1-02.3-71/10-31
26. октобра 2010. године
Сарајево

Образложење

I – УВОД

На основу члана 2. став 1. Закона о спровођењу одлука Комисије за заштиту националних споменика успостављене према Анексу 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, “национални споменик” је добро које је Комисија прогласила националним спомеником, у складу са чл. V и VI Анекса 8. као и добра уписана на Привремену листу националних споменика Босне и Херцеговине, све док Комисија не донесе коначну одлуку о њиховом статусу.

Господин Сенад Куч из Сарајева поднио је, дана 01.10.2010. године, приједлог/петицију за проглашење Некрополе са стећцима на локалитету Мраморје, у селу Буђ, општина Пале, националним спомеником Босне и Херцеговине.

У складу са одредбама Закона, а на основу члана V став 4. Анекса 8. и члана 35. Пословника о раду Комисије за очување националних споменика, Комисија је приступила спровођењу поступка за доношење коначне одлуке за проглашење добра националним спомеником.

Изјава о значају добра

Некропола са стећцима у селу Буђ броји 127 стећака, смјештених на благом узвишењу. Велики број стећака који су лоцирани у централном дијелу некрополе постављени су на камен.

Стећци су добре обраде, оријентисани по оба главна правца (исток-запад и сјевер-југ), али већим дијелом у смјеру исток-запад. Карактеристично за ову некрополу је то да су сви надгробници са постољем изведени из једног комада камена. Карактеристика некрополе су и велике димензије једног сандука које износе 275 x 122 x 20 цм, што представља један од највећих средњовјековних евидентираних надгробника у БиХ.

II – ПРЕТХОДНИ ПОСТУПАК

У поступку који претходи доношењу коначне одлуке о проглашењу добра националним спомеником, извршен је увид у:

- документацију о локацији имовине и власничку документацију (посједовни лист и копију катастарског плана),
- податке о садашњем стању и намјени добра, укључујући и опис и фотографије, податке о оштећењима у току рата, податке о интервенцијама на рестаурацији и другој врсти радова на добру, итд.,
- историјску, архитектонску и другу документарну грађу о добру.
- дописом број 05.1-35.2-10/10-194, од 06.10.2010. године, затражена је достава документације и ставови у вези са проглашењем некрополе са стећцима Мраморје у селу Буђ, општина Пале, националним спомеником БиХ, од Општине Пале, Органа управе надлежног за послове урбанизма и катастра, Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, Републичког завода за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске и Завода за заштиту споменика у саставу Федералног министарства културе и спорта и Федералног министарства просторног уређења.
- Став власника није достављен.

На основу увида у прикупљену документацију и стање добра, утврђено је следеће:

1. Подаци о добру

Локација

Некропола са стећцима Мраморје, налази се у селу Буђ, на надморској висини 1004 м, на географској дужини 43° 49' 4.44" и географској ширини 18° 45' 35.53".

Национални споменик се налази на локацији која обухвата к.ч. 6130/80 и 6130/81, уписан у посједовни лист број 1187/1, к.о. Прача Доња 1, општина Пале, Република Српска, Босна и Херцеговина.

Историјски подаци

Подручје које обухвата општина Пале било је дјелимично насељено, вјероватно од раног праисторијског периода, а археолошки налази из неолитског периода су врло ријетки. Нешто више налаза из праисторије потиче из гвозденог доба у подручјима око Мокрог на сјеверу, те око Лозника и Илијака на истоку са насељима и утврђењима градинског типа који припадају халштатској култури Гласиначког поља.

Подручје Пала представљало је одувијек важну саобраћајну спону између сарајевске котлине и ријеке Дрине. Кроз паљански крај су пролазиле двије значајне античке комуникације. Једну је представљао трговачки пут преко Мокрог и Романије, а другу пут долином ријеке Праче на Рањен, Горажде и даље. Остаци ових путева дјелимично су сачувани, као и остаци римских грађевина у селима Миошићи и Илијак, занимљиви примјерци грчке керамике и вриједни нумизматички налази грчке провенијенције, из чувених трговачких насеља античког доба Apollonia и Dyrrachion (Драч) из II вијека прије нове ере, што говори о значају и вриједности овог простора у античком добу.

Знатно више археолошких налаза припада периоду средњег вијека. У касном средњем вијеку (XIV и XV вијек) паљански крај је припадао племићком роду Павловића, који је овдје имао два, а можда и три утврђена града (Павловац на Прачи, Градина у Горњим Палама и Ходидјед изнад састава ријека паљанске и мокрањске Миљацке).

У итинерару дубровачког посланика Радославу Павловићу, од 11. 05. 1423. године, помиње се „sotto Novi in Praza“. Није се налазио у самој Прачи, већ 2 км удаљен од овог мјеста. Град је касније назван још и Павловац, јер га је по предању подигао Павле Раденовић.¹

Сама чињеница да је изнад јужног руба паљанског поља, близу врела Миљацке постојало утврђење Градина као управни центар за подручје паљанског поља, а можда и ширег подручја, говори да је овдје морало постојати неко веће насеље. Феудални посјед Павловића, који су спадали у ред најкрупнијег босанског племства, протезао се од Врхбосне (данашње Сарајево) на западу до Добруна на истоку. Родоначелник Павловића је Павле Раденовић, који је осим насљедног посједа држао рудник Олово, Требиње и дио Конавала

¹ Десанка, Ковачевић-Којић. *Градска насеља средњовјековне Босанске државе*, Сарајево, 1987, стр. 99.

са Цавтатом. На том простору одвијала се врло жива трговина између домаћих људи и Дубровника, а главни трговачки центар био је градић Прача, који је играо важну посредничку улогу у трговини оловом. Павле Раденовић убијен је у међусобном обрачуну феудалаца у Краљевој Сутјесци код Високог 1415. године.

Падом Босне под османску власт (1463) област Павловића подијељена је у 11 нахија, а цијело подручје Турци су, према имену ранијих господара Павловића назвали Вилајет Павли.

Улазак босанских и хумских средњовјековних надгробних споменика – популарно названих стећцима – у свијет науке није се одиграо у најсрећнијим околностима. То се десило стотинама година након што је овај културолошки феномен постао реликтом једне историјске епохе, односно на прелазу из XVIII у XIX вијек када су у западни свијет почеле продирати вијести о постојању једне необичне умјетности на надгробним споменицима из Босне и Херцеговине и Далмације. То су најприје биле путне забиљешке недовољно документоване да би на Западу побудиле значајнији одјек, посебно јер је западна наука тада била заузета анализом потпуно друкчијих умјетничких дјела, тако да реалистични па и незграпни призори са стећака тада нису могли изазвати ни пажњу ни одушевљење.²

2. Опис добра

Некрополу чини укупно 127 стећака са гробовима. У некрополи су највише заступљени сандуци, друге су по бројности плоче, а има и сљемењака.

Карактеристично за ову некрополу је чињеница да су сви надгробници са постољем урађени из једног комада камена. Велики број стећака који су лоцирани у централном дијелу некрополе постављени су на камен.

Стећак број 1 - сандук, димензија 180 x 70 x 40 цм;
Стећак број 2 - плоча, димензија 178 x 60 x 10 цм;
Стећак број 3 - сандук, димензија 170 x 80 x 45 цм;
Стећак број 4 - плоча, димензија 208 x 90 x 15 цм;
Стећак број 5 - плоча, димензија 260 x 87 x 8 цм;
Стећак број 6 - плоча, димензија 190 x 77 x 9 цм;
Стећак број 7 - плоча, димензија 188 x 76 x 20 цм;
Стећак број 8 - плоча, димензија 199 x 88 x 12 цм;
Стећак број 9 - плоча, димензија 178 x 70 x 27 цм;
Стећак број 10 - сандук, димензија 180 x 82 x 46 цм;
Стећак број 11 - плоча, димензија 194 x 75 x 24 цм;
Стећак број 12 - сандук, димензија 185 x 85 x 43 цм;
Стећак број 13 - сандук, димензија 188 x 75 x 52 цм;
Стећак број 14 - сандук с постољем, димензија 210 x 82 x 31 цм, постоље димензија 230 x 93 x 7 цм;
Стећак број 15, димензија 170 x 30 x 23 цм, утонуо на бочну јужну страну;
Стећак број 16, димензија 170 x 80 x 48 цм;
Стећак број 17 - сандук с постољем, димензија 189 x 65 x 21 цм, постоље димензија 196 x 83 x 7 цм;

² Опширније о стећцима погледати у одлуци: Историјско подручје – Некропола са стећцима Борак (Хан-стјенички плато) у селу Бурати, општина Рогатица, одлука број 05.1-02-247/07-8, донесена на 41. сједници, одржаној од 4-11. 11.2008. године, „Службени гласник БиХ“, број 89/09.

Стећак број 18 - сљеменењак широки, димензија 184 x 100 x 32 цм;
Стећак број 19, димензија 145 x 17 x 20 цм;
Стећак број 20, димензија 175 x 84 x 15 цм;
Стећак број 21, димензија 163 x 70 x 7 цм;
Стећак број 22, димензија 170 x 80 x 8 цм;
Стећак број 23, деимензија 137 x 60 x 23 цм;
Стећак број 24, димензија 175 x 92 x 22 цм;
Стећак број 25, димензија 172 x 75 x 33 цм;
Стећак број 26, димензија 156 x 88 x 20 цм;
Стећак број 27, димензија 74 x 84 x 15 цм;
Стећак број 28, димензија 153 x 70 x 16 цм;
Стећак број 29, димензија 208 x 82 x 37 цм;
Стећак број 30, димензија 150 x 43 цм, утонуо;
Стећак број 31, утонуо у потпуности;
Стећак број 32, димензија 164 x 74 x 48 цм;
Стећак број 33, димензија 174 x 67 x 10 цм, утонуо;
Стећак број 34 - сандук, димензија 147 x 90 x 25 цм;
Стећак број 35, димензија 173 x 70 x 48 цм;
Стећак број 36, димензија 174 цм, утонуо, прекривен хумусом;
Стећак број 37- сандук, димензија 180 x 85 x 50 цм;
Стећак број 38, димензија 205 x 78 цм, утонуо;
Стећак број 39 - сљеменењак с постољем, димензија 192 x 65 x 73 цм, постоље димензија 210 x 98 x 30 цм;
Стећак број 40, димензија 242 x 139 x 39 цм;
Стећак број 41, димензија 180 x 90 x 25 цм;
Стећак број 42 - плоча с постољем, димензија 176 x 65 x 18 и постоље дужине 190 цм које је пукло и утонуо;
Стећак број 43 - сандук с постољем, димензија 175 x 85 x 26 цм, постоље димензија 200 x 128 x 32 цм;
Стећак број 44 - плоча с постољем, димензија 157 x 68 x 18 цм, постоље димензија 180 x 70 x 12 цм;
Стећак број 45, димензија 154 x 70 x 43 цм;
Стећак број 46 - сљеменењак с постољем, димензија 200 x 67 x 44 цм, постоље димензија 228 x 86 x 15 цм;
Стећак број 47, димензија 185 x 74 x 30 цм;
Стећак број 48, димензија 160 x 63 x 24 цм, стећак је утонуо тако да се форма не може утврдити;
Стећак број 49 - сандук с постољем, димензија 202 x 75 x 24 цм, постоље димензија 230 x 96 x 20 цм;
Стећак број 50 - сандук са постољем, димензија 174 x 64 x 19 цм, постоље димензија 197 x 70 x 30 цм;
Стећак број 51, димензија 130 x 96 x 55 цм;
Стећак број 52, димензија 197 x 64 x 38 цм;
Стећак број 53, димензија 180 x 80 x 54 цм;
Стећак број 54, димензија 180 x 68 x 13 цм;
Стећак број 55, димензија 150 x 76 x 7 цм;
Стећак број 56, димензија 164 x 67 x 20 цм;
Стећак број 57, димензија 176 x 65 x 13 цм;
Стећак број 58 - сљеменењак с постољем, димензија 197 x 75 x 32 цм, постоље димензија 212 x 93 x 30 цм;

Стећак број 59, димензија 183 x 83 x 20 цм;
Стећак број 60, димензија 160 x 60 x 20 цм;
Стећак број 61 - сљеменењак с постољем, димензија 205 x 65 x 38 цм, постоље димензија 220 x 80 x 8 цм;
Стећак број 62 - сљеменењак, димензија 190 x 75 x 30 цм;
Стећак број 63, димензија 176 x 74 x 30 цм;
Стећак број 64 - сандук с постољем, димензија 190 x 63 x 18, постоље димензија 208 x 87 x 20 цм;
Стећак број 65, димензија 186 x 66 x 22 цм;
Стећак број 66, димензија 208 x 75 x 33 цм;
Стећак број 67, димензија 147 x 62 x 24 цм;
Стећак број 68, димензија 187 x 80 x 55 цм;
Стећак број 69, димензија 153 x 86 x 30 цм;
Стећак број 70, димензија 170 x 60 x 43 цм;
Стећак број 71, димензија 185 x 56 x 23 цм;
Стећак број 72, димензија 275 x 122 x 20 цм;
Стећак број 73, димензија 187 x 73 x 35 цм;
Стећак број 74, димензија 194 x 80 x 40 цм;
Стећак број 75, димензија 185 x 78 x 25 цм;
Стећак број 76, димензија 172 x 62 x 30 цм;
Стећак број 77, димензија 206 x 75 x 35 цм;
Стећак број 78 - сандук са постољем, димензија 192 x 75 x 22, постоље димензија 213 x 80 x 10 цм;
Стећак број 79, димензија 170 x 64 x 26 цм;
Стећак број 80, димензија 220 x 103 x 70 цм;
Стећак број 81, димензија 208 x 90 x 40 цм;
Стећак број 82, димензија 197 x 84 x 40 цм;
Стећак број 83, димензија 177 x 76 x 20 цм;
Стећак број 84, димензија 190 x 80 x 50 цм;
Стећак број 85, димензија 180 x 80 x 37 цм;
Стећак број 86, димензија 193 x 80 x 50 цм;
Стећак број 87, димензија 175 x 78 x 36 цм;
Стећак број 88, димензија 197 x 95 x 30 цм;
Стећак број 89, димензија 180 x 90 x 34 цм;
Стећак број 90, димензија 176 x 86 x 43 цм;
Стећак број 91, димензија 176 x 89 x 39 цм;
Стећак број 92, димензија 165 x 73 x 62 цм;
Стећак број 93, димензија 185 x 90 x 48 цм;
Стећак број 94, димензија 144 x 90 x 48 цм;
Стећак број 95, зарастао вегетацијом;
Стећак број 96, димензија 150 x 68 x 46 цм;
Стећак број 97, димензија 166 x 82 x 33 цм;
Стећак број 98, димензија 130 x 64 x 20 цм;
Стећак број 99, димензија 192 x 80 x 17 цм;
Стећак број 100, димензија 148 x 60 x 29 цм;
Стећак број 101, димензија 190 x 67 x 21 цм;
Стећак број 102, димензија 196 x 62 x 35 цм;
Стећак број 103, димензија 170 x 82 x 10 цм утонуо;
Стећак број 104, димензија 180 x 80 x 25 цм;
Стећак број 105, зарастао вегетацијом;

Стећак број 106, зарастао вегетацијом;
Стећак број 107, димензија 197 x 86 x 48 цм;
Стећак број 108, димензија 202 x 80 x 20 цм;
Стећак број 109, димензија 207 x 128 x 26 цм;
Стећак број 110, димензија 153 x 70 x 60 цм;
Стећак број 111, димензија 180 x 86 x 30 цм;
Стећак број 112, димензија 155 x 59 x 45 цм;
Стећак број 113, у потпуности зарастао вегетацијом;
Стећак број 114 - сљеменењак, димензија 167 x 58 x 57 цм, оборен сљеменењак;
Стећак број 115 - сандук, димензија 186 x 57 x 40 цм;
Стећак број 116, димензија 208 x 77 x 50 цм;
Стећак број 117, димензија 208 x 80 x 62 цм;
Стећак број 118, димензија 180 x 54 x 40 цм, преваљен;
Стећак број 119, димензија 213 x 78 x 30 цм;
Стећак број 120, димензија 200 x 85 x 30 цм;
Стећак број 121 - сљеменењак, димензија 150 x 75 x 15 цм, утонуо;
Стећак број 122, димензија 160 x 90 цм, утонуо;
Стећак број 123, видљивих димензија 60 x 40 цм;
Стећак број 124, димензија 180 x 70 x 45 цм;
Стећак број 125, видљивих димензија 60 x 40 цм;
Стећак број 126, димензија 192 x 87 x 30 цм;
Стећак број 127, димензија 180 x 80 x 33 цм.

3. Досадашња законска заштита

У Просторном плану БиХ до 2000. године на подручју Пала као споменик III категорије уврштено је 45 локалитета некропола са стећцима (1706 стећака) без прецизније идентификације.

4. Истраживачки и конзерваторско-рестаураторски радови

Земаљски музеј у Сарајеву, 50-тих година прошлог вијека, започео је систематичнија истраживања некропола са стећцима у Босни и Херцеговини. Некропола до сада није била евидентирана у доступној литератури.

5. Садашње стање добра

Увидом на локалитету, дана 11.10.2010. године, установљено је сљедеће:

- евидентирано је 127 стећака обрађених овом одлуком;
- већим дијелом оријентисани су по правцу исток-запад, али их има оријентисаних и по правцу сјевер-југ;
- некропола се налази у храстовој и грабовој шуми;
- централни дио некрополе (очишћен-посјечена шума) налази се на благом узвишењу;
- Општина Пале платила је власнику земљишта да очисти некрополу (очишћен њен централни дио-посјечена шума);
- готово сви стећци су обрасли у већој или мањој мјери маховином;
- извјестан број стећака готово у потпуности утонуо или прекривен наносима земље;
- већи број стећака је нагнут и тоне;

- извјестан број стећака (који се не налазе у централном - очишћеном дијелу некрополе) су у густој шуми и приступ им је отежан;
- због густе шуме, лишћа и утонулости стећака, постоји могућност да је број стећака већи;
- због стања на некрополи нису уочени украси.

III – ЗАКЉУЧАК

Примјењујући Критеријуме за проглашење добара националним спомеником («Службени гласник БиХ», бр. 32/02 и 15/03), Комисија је донијела одлуку као у диспозитиву. Одлука је заснована на сљедећим критеријумима:

A. Временско одређење

Б. Историјска вриједност

(веза грађевине са значајним догађајем у историји)

Ц. Умјетничка и естетска вриједност

- i. Квалитет обраде
- ii. Квалитет материјала
- iii. Пропорције
- iv. Композиција
- v. Вриједност конструкције

Д. Читљивост (документарна, научна, образовна вриједност)

- ii. Свједочанство о историјским промјенама
- iv. Свједочанство о одређеном типу, стилу или регионалном маниру

Е. Символичка вриједност

- ii. Сакрална вриједност

Г. Изворност

- i. Облик и дизајн

Х. Јединственост и репрезентативност

- i. Јединствен или риједак примјерак одређеног типа или стила

Саставни дио ове одлуке су:

- - Фотодокументација:
- фотографије постојећег стања снимљене су 11. 10 2010. године; фотографисао: Силвана Чобанов, дипл. археолог (дигиталним фотоапаратом Canon 1000D),
- Техничка документација:
 - Технички снимци постојећег стања добра (скица некрополе и снимак стећака); дана 01. 10. 2010. године мјерили и снимали: архитекта Аријана Пашић, историчар Зијад Халиловић и дипл. археолог Силвана Чобанов.

Коришћена литература

У току вођења поступка проглашења добра националним спомеником БиХ, коришћена је сљедећа литература:

1971. Бешлагић, Шефик, *Стећци, каталошко-топографски преглед*, Сарајево, 1971.
1980. Група аутора, *Просторни план Босне и Херцеговине, фаза б – валоризација, природне и културно-историјске вриједности, Институт за архитектуру, урбанизам и просторно планирање Архитектонског факултета у Сарајеву и Урбанистички завод за Босну и Херцеговину Сарајево*, Сарајево, 1980, стр. 51.
1978. Ковачевић-Којић, Десанка. *Градска насеља средњовјековне Босанске државе*, „Веселин Маслеша“, Сарајево, 1987.

http://www.pale.me/pale/index.php?option=com_content&view=article&id=151&Itemid=80

Носилац истраживања и израде Приједлога одлуке:

Силвана Чобанов, дипломирани археолог и професор француског језика и књижевности, сарадник за археологију у Комисији за очување националних споменика

Учесник у истраживању и изради Приједлога одлуке:

Зијад Халиловић, професор историје, сарадник за археологију у Комисији за очување националних споменика